

den almene klimatologi. Bogen er inddelt i 17 kapitler, der bl.a. omhandler emner som strålings- og energibalancen, temperatur-, vind- og vanddampsforhold ved jordoverfladen, sky- og nedbørsdannelse, samt den regionale og globale atmosfæriske cirkulation. Bogen giver en fornuftig gennemgang af emnet på et niveau svarende til første del af geografistudiet, men den almene uvilje mod tysksproget litteratur på 1. del vil forhindre en praktisk anvendelse af bogen i Danmark.

Birger U. Hansen

R.S. Scorer: Cloud investigation by satellite.

Horwood, Chichester 1986. 1 bd., ill. 25 cm. GBP 39.50.

Med sine ca. 600 satellitbilleder giver bogen en bred gennemgang af atmosfæriske fænomener i en mesoskala på 2-5000 km. I separate kapitler behandles cellular convection, tåge og stratus, cirrus, mountain waves, cykloner og anti-cykloner, samt mere regionale fænomener som føhn, støvstorme, kondensstriber fra fly eller kølvandsbølger fra skibe. Der koncentrerer om eksempler fra Nordatlanten, Europa, Middelhavet og de arktiske områder, og der er primært anvendt NOAA-AVHRR data.

I et specielt kapitel gennemgås anvendelsen af data fra NOAA's kanal 3, der måler i området 3.55-3.93 μm . Denne kanal er sjældent anvendt, men eksempler viser, at den er særdeles god til separation af skyer over sne/isoverflader.

Bogen kan varmt anbefales til læsere, der til daglig arbejder med meteorologiske satellitdata.

Birger U. Hansen

The climate of China and global climate: Proceedings of the Beijing International Symposium on Climate Oct. 30 - Nov. 3, 1984 Beijing, China. Ed. by Ye Duzheng et al.

Springer, Berlin 1987. XV, 441 s., ill. 25 cm. DEM 148,-.

Bogen er et sammendrag af 64 indlæg ved "Proceedings of the Beijing International Symposium on Climate", der blev afholdt den 30.10.-3.11. 1984 i Beijing, Kina. Hovedemnerne er a) klimavariationer igennem de seneste 2000 år og i fremtiden, b) spillet mellem atmosfæren og oceanerne og dets indflydelse på klimavariationer, d) menneskeskabte klimavariationer og endelig e) computermodeller til estimation af kort- og langtidsvariationer i

det globale klima. Mange interessante og nye teorier fremlægges, og hovedvægten af regionale eksempler er henlagt til det asiatiske område.

Birger U. Hansen

Manfred Domrös and Peng Gongbing: The climate of China.

Springer, Berlin 1988. XIII, 360 s., fig. 25 cm. DEM 228,-.

Bogen er baseret på en analyse af langtidsvariationer i de klimatologiske variationer fra 279 stationer i Kina, og den har givet et godt indblik i, hvilke faktorer der kontrollerer vejrudviklingen i dette store landområde. De indledende afsnit giver en detaljeret gennemgang af den atmosfæriske cirkulation i området med særlig vægt på monsundannelsen i Kina og det østlige Asien. I separate afsnit gennemgås de vigtigste klimaparametre såsom temperatur, nedbør, skydække, solskin, vindsystemer, og bogen slutter med en gennemgang af de enkelte klimazoner i Kina. I et appendix kan den interesserede læser, der ønsker at arbejde videre med data fra et enkelt område, finde 30 års gennemsnit af de vigtigste klimaparametre for 68 stationer jævnt fordelt over Kina.

Birger U. Hansen

Danmarks klima 1987. Danmarks Meteorologiske Institut.

Danmarks Meteorologiske Institut, København 1988. 110 s., ill. 30 cm. Pris ikke oplyst.

Der er tale om et meget flot lay-out med stift bind og glittede sider. For hver måned gives en kort beskrivelse af vejret samt en grafisk angivelse af daglige værdier for maksimums-, middel-, minimumstemperatur, antal soltimer, skygedage og dage med blæst på landsgennemsnit. Derefter angives daglige værdier for nedbør og luftfugtighed for de enkelte amter. Den regionale nedbørsfordeling er angivet på et helsides kort, medens landsgennemsnit for temperatur, nedbør og soltimer for perioden 1874-1987 angives ved separate illustrationer.

Hver måned adskilles i 1987-udgaven med en blank side og en side med et lille nydeligt billede. Disse sider er i 1988-udgaven udskiftet med en grafisk angivelse af absolut højeste maksimumstemperatur, absolut laveste minimumstemperatur samt absolut største nedbør i 24 timer, og endelig har billederne fået en større meteorologisk relevans med en forklarende tekst. En større anvendelse af me-

eteorologiske satellitbilleder fra specielle vejr-situationer i de enkelte måneder var dog ønskelig. 1988-udgaven er endvidere forsynet med mindre afsnit om magnetisk misvisning, vandstanden ved de danske kyster samt klimadata fra Færøerne og Grønland.

Der er sket en klar forbedring fra 1987-til 1988-udgaven. Den voldsomme brug af grafiske gengivelser af data giver læseren et godt og hurtigt overblik over den regionale og sæsonmæssige vejrudvikling og gør bogen særdeles velegnet til undervisning i folkeskolen og gymnasiet. Den totale mangel på absolutte talværdier gør dog bogen uanvendelig for folk på videregående uddannelser og for folk, der ønsker at bearbejde data. Meteorologisk Institut burde overveje at sælge de anvendte data på EDB-disketter.

Birger U. Hansen

Sedimentary processes on the Amazon continental shelf. Eds.: Charles A. Nittrouer & David J. DeMaster. (Continental shelf research, vol. 6, 1986 No. 1/2.)

Pergamon, Oxford 1987. 379 s., ill. 26 cm, USD 26.50.

Med denne bog foreligger 17 artikler, der som samlende tema har beskrivelsen af sedimentære processer på Amazonas kontinentale shelf. Artiklerne spænder fra en generel beskrivelse af Amazonas nedbørsområde og den tilgrænsende shelf til detaljerede beskrivelser af enkelte sedimentære processer inden for dette store undersøgelsesområde. I en række artikler behandles transporten og aflejringen af finkornet suspenderet sediment detaljeret, og det er inden for dette område, man finder bogens faglige tyngdepunkt. En lang række andre problemstillinger behandles dog også; der kan her nævnes beskrivelse af transverse bundformer, diagenese af Fe og S, beskrivelse af den benthiske fauna samt beskrivelse af stratigrafien på Amazonas kontinentale shelf. Selv om de fleste af artiklerne har karakter af case studies, formidles der i en række af disse ny viden af generel sedimentologisk interesse.

Morten Pejrup

Heiner Barsch, Klaus Bürger: Naturressourcen der Erde und ihre Nutzung.

Haack, Gotha 1988. 264 s., ill. 23 cm. DEM 28,-.

Indledningsvis findes en afdeling med begrebsbestemmelser og -relatering til dialektikkens almene teori. Naturressurser er de "naturlige kilder, som er forudsætnin-

ger for den samfundsmæssige reproduktionsproces, og som anvendes eller er anvendelige (heri)", s 8. Det slås fast, at udforskningen af naturressurser er interdisciplinær forskning, og at geografin også skal yde sit bidrag i denne sammenhæng. Dette fører til erkendelsen af "at en mennesketom fysisk geografi og en naturfri økonomisk geografi ikke kan erkende eller beskrive den geografiske realitet", p 21.

De aktuelle og meget alvorlige miljøproblemer i DDR og andre socialistiske lande viser beklageligvis, at man har overset eller i kampens hede set bort fra basale erkendelser, som bl.a. allerede F. Engels udtrykte for mere end 100 år siden: "Enhver Æsejr over naturen har i første led de beregnede følger, men i andet og tredje led har den helt andre og uforudsete virkninger, som alt for ofte ophæver følgerne af den første virkning", p 23.

Bogens hovedvægt ligger på en systematisk gennemgang af naturressureproblematikkens forskellige aspekter. Med baggrund i en geologisk-tektonisk beskrivelse af Jordens udvikling diskuteres i kapitel 3 de mineralske råstoffers udbredelse og anvendelse. Kapitel 4 fortsætter med de biologiske resurser set i forhold til Jordens strålings- og cirkulationsbetingede opdeling. Kapitel 5 behandler de globale vandressurser, og ligesom i de to foregående kapitler afsluttes med afdeling, som diskuterer muligheder for at bevare og øge den til rådighed stående resursemængde.

Bogen afsluttes med en kort diskussion af forskellige modeller for resurse- og miljøudvikling, fra både øst, vest og internationale organisationer (FN, IASA). Opbygningen er stringent, og bogen er forsynet med udmærkede figurer og tabeller. På den udstyrmæssige side mangler et stikordsregister, medens et vedhæng med 16 farvefotos virker overflødigt.

Rolf Guttesen

C.P. Summerhayes, J. P. Ellis & P. Stoffers: *Estuaries as sinks for sediment and industrial waste: a case history from the Massachusetts coast. (Contributions to sedimentology, 14.)*

Schweizerbart'sche, Stuttgart 1985. 47 s., ill. 24 cm. DEM 34,-.

Denne bog er et case study fra Buzzards Bay, Massachusetts, der som overordnet tema har beskrivelsen af dette estuarium som et sedimentationsområde for finkornet sediment og industrielt spildevand.

Man har især koncentreret sig om beskri-

velsen af tilsiltningen af New Bedford Harbour. Den sædvanlige indadrettede netto-transport af finkornet suspenderet sediment beskrives også fra denne lokalitet, og det er beskrevet, hvorledes denne naturlige proces medvirker til at ophobe forurenende stoffer, associeret til finkornet sediment, i havnen. Samtidig er der gjort rede for, hvorledes den del af sedimentet, som ikke fanges i havnen, spredes ud over undersøgelsesområdet. Til denne beskrivelse indeholder bogen en række udmærkede observationer af strømhastighed, indhold af suspenderet sediment, salinitet og opløst ilt. Spredning af tungmetaller i hele undersøgelsesområdet er detaljeret beskrevet, og der er fremstillet et kort over bundsedimentet baseret på dets indhold af silt og ler.

Bogen er traditionel i sin beskrivelse af det estuarine miljø, og bidrager ikke med egentlig ny viden. Den er velskrevet og overskuelig og vil med held kunne anvendes på et videregående universitetsniveau.

Morten Pejrup

Gerhard H. Eisbacher: *Nordamerika. (Geologie der Erde, bd. 2.)*

Enke, Stuttgart 1988. 176 s., ill. 20 cm. DEM 26,80.

Dette er en kort indføring i Nordamerikas geologi inspireret af det behov for geologisk viden, som den hurtigt voksende efterspørgsel efter fossil energi og metaller gennem de seneste tiår har bevirket. Efter en traditionel geologisk beskrivelse af det nordamerikanske kontinent behandles i de følgende kapitler: Den arkaiske kerne, orogene og magmatiske bæltter, den palæozoiske orogenese, de nordamerikanske Kordiller, den atlantiske kontinentalrand og den neogene geodynamik i den nordvestlige del af kontinentet. Bogen slutter af med en kort beskrivelse af kvartærperioden.

Morten Pejrup

Symposium on Latin-American geosciences, 10: Berlin 1986. Ed. by H. Miller & U. Rosenfeld (Zentralblatt für Geologie und Paläontologie. Teil 1, 1987, H. 7/8.) Schweizerbart'sche, Stuttgart 1987. XV, s. 697-1060, ill. 24 cm. Pris ikke oplyst.

Denne bog er en præsentation af nogle af de foredrag, som blev holdt i forbindelse med Det 10. Latinamerikanske Kollokvium i Berlin november 1986. Disse kollokviers mål er at skabe et uformelt forum, hvor tyske geo-videnskabsmænd, der ar-

bejder i Latinamerika, kan udveksle erfaringer og resultater. Bogen består derfor hovedsageligt af relativt korte cases studies. Enkelte af disse er skrevet af latinamerikanske forfattere.

Morten Pejrup

Physical processes in estuaries. Eds.: Job Dronkers, Wim van Leussen.

Springer, Berlin 1988. X, 560 s., ill. fig. 25 cm. DEM 248,-.

I september 1986 afholdtes i Holland et internationalt symposium om fysiske processer i estuarier. Nogle af de bedste foredrag fra dette symposium foreligger her i artikelform. Følgende emner er behandlet i bogen: Estuarin cirkulation, estuarine fronter, turbulens og blanding i lagdelte tidevandsstrømme, interne bølger, matematisk modellering af lagdelte strømninger, transport af finkornet sediment i estuarier, aggregering og flokkulering af partikler, sedimentation og erosion af kohæsivt sediment, fluid mud samt matematisk modellering af finkornet sedimenttransport i estuarier. Mange af de præsenterede artikler er af høj kvalitet, og bogen vil være særdeles velegent til brug for undervisning på et videregående universitetsniveau.

Morten Pejrup

W. Dansgaard: *Klima, vejr og mennesker.* Geografforlaget, Odense 1987. 128 s., ill. 26 cm. Pris ikke oplyst.

Denne udgivelse fra Geografforlaget er en særdeles ambitiøs sag, hvor læseren får en god indføring i klimatologi og meteorologi. Både de klassiske emner (tryk- og vindsystemer, corioli, Vahls system m.v.) og de mere aktuelle emner (luftforurening, drivhuseffekt, ørkenspredning og skovrydning m.v.) gennemgås på en grundig og professionel måde.

I 37 grå boxe gives en mere matematisk og fysisk gennemgang af processer og emner, som normalt er vanskelige at forstå. Den pædagogiske gennemgang må glæde enhver fysik- og geografilærer i gymnasiet, da det er et meget fint eksempel på en integreret anvendelse af de to fag på gymnasieniveau. Kort sagt en perle blandt undervisningsbøger.

Birger U. Hansen

Werner Rutz: *Cities and towns in Indonesia, their development, current positions and functions with regard to administration and regional economy. (Urbanization*